

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

17 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Iurie Diaconu,
Judecători Liliana Catan, Ion Guzun, Dumitru Mardari,
Iurie Bejenaru,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar, declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Valeriu Dubăsari, împotriva sentinței Judecătoriei Bălți din 14 iulie 2017 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, în privința inculpatelor

Fusa Diana;

Popovici Didina.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 23.09.2016 – 14.07.2017,
instanța de apel: 07.08.2017 – 08.05.2019,
instanța de recurs: 19.06.2019 – 17.09.2019.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți din 14 iulie 2017, procesul penal în privința lui Friptuleac Ina pe art. 190 alin. (2) lit. b) Cod penal a fost încetat, în temeiul Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței R.Moldova nr.210 din 29.07.2016.

Fusa Diana și Popovici Didina învinuite de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 42 ,190 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, au fost achitate.

2. Instanța a constatat că în perioada de timp a lunilor august-septembrie anul 2015, Friptuleac Ina, știind cu certitudine despre faptul că, cheltuielile de transportare din Federația Rusă, or. Moscova în s. xx, r-nul xx, R. Moldova, a cadavrului neînsuflețit, a soțului său, Friptuleac Oleg, decedat la xx.xx.xx în or. Moscova, Federația Rusă, au fost suportate de către Dima Adela, sora decedatului,

aflându-se pe teritoriul s. xx, xx, intenționat, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, de comun acord cu *Popovici Ilie*, cu care se afla în relații de prietenie, au confecționat în mod ilegal contractul de transport datat cu 01.07.2015, fără număr, privitor la transportarea cadavrului lui Friptuleac Oleg din or. Moscova, Federația Rusă în R. Moldova xx, r-nul xx, cu conținut neautentic, prin care chipurile, Popovici Ilie s-a obligat de a transporta cadavrul nominalizat din or. Moscova Federația Rusă în s. xx, r-nul xx, R. Moldova, la domiciliul acestuia.

Ulterior, Friptuleac Ina, la 03.09.2015, acționând cu același scop cupidant de însușire a bunurilor altei persoane, intenționat, ***a dobândit de la Popovici Didina***, care exercita atribuțiile de primar interimar al comunei xx, r-nul xx, ***în mod ilegal, adevărînța*** cu nr.1116 din acea dată, ***din numele primarului*** comunei xx, r-nul xx, Petru Friptuleac, aflat în concediu anual în acel timp, ***în care, la fel a fost inclusă informația neveridică*** precum că Friptuleac Ina, a.n. 19.03.1977, domiciliată în s. xx, r-nul xx, a suportat toate cheltuielile pentru înmormântarea defunctului Friptuleac Oleg, decedat la xx.xx.2xx, certificat de deces DC-IV 1331626.

Tot ea, la aceeași dată, acționând cu același scop cupidant, de însușire a bunurilor altei persoane, intenționat, ***a dobândit în mod ilegal de la*** asistentul social al Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei xx, în primăria s. xx, r-nul xx, ***Fusa Diana, ancheta socială*** cu nr. 43 din 03.09.2015, perfectată de către ultima, ***în care la fel în pct. 3 a fost inclusă informația neautentică***, precum că, starea materială a familiei sale, a fost afectată în urma aducerii cadavrului neînsuflețit a soțului în Republica Moldova, ***care sunt documente oficiale cu conținut neautentic*** pe care împreună cu alte documente oficiale le-a prezentat Fondului Republican de susținere socială a populației din mun. Chișinău, de unde prin înșelăciune a însușit suma de 10.950 lei, ca cheltuieli de transportare a defunctului din or. Moscova Federația Rusă în Republica Moldova, s. Scumpia, r-nul Fălești, la domiciliu, cauzând părții vătămate nominalizate un prejudiciu material în suma menționată.

La fel, instanța a constatat că Fusa Diana, ***este învinuită*** că la data de 03.09.2015, activând în cadrul Direcției Asistență Socială Protecția Familiei și Copilului xx, în calitate de asistent social comunitar în primăria s. xx, r-nul xx, având obligația, conform fișei de post a asistentului social comunitar aprobată prin ordinul Ministrului Protecției Sociale, familiei și Copilului nr. 54 din 10.06.2009 de a completa cu regularitate documentația de care este responsabilă, inclusiv și dosarele beneficiarilor, folosind situația de serviciu, știind cu certitudine de faptul că cheltuielile de transportare din Federația Rusă or. Moscova în s. xx, r-nul xxR. Moldova a cadavrului neînsuflețit a lui Friptuleac Oleg, decedat la xx.xx.xx în or. Moscova Federația Rusă, cât și de îmbalzamare, au fost suportate de către Dima Adela, sora decedatului, intenționat, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, la propunerea lui Friptuleac Ina și de comun acord cu ultima, în mod ilegal a perfectat ancheta socială cu nr. 43 din 03.09.2015 pe numele lui Friptuleac Ina, în care în pct. 3 a inclus informația neautentică, precum că, starea materială a familiei Friptuleac Ina a fost afectată în urma aducerii cadavrului neînsuflețit a soțului în Republica Moldova de peste hotare, care este un document

oficial cu conținut neautentic pe care împreună cu alte documente oficiale, Friptuleac Ina le-a prezentat Fondului Republican de susținere socială a populației din mun. Chișinău, de unde prin înșelăciune, a însușit suma de 10.950 lei, ca cheltuieli de pregătire și transportare a defunctului din or. Moscova Federația Rusă în R. Moldova s. xx, r-nul xx, la domiciliu, cauzând părții vătămate nominalizate un prejudiciu material în suma descrisă.

La fel, instanța a constatat că Popovici Didina, *este învinuită* că la data de 03.09.2015, activând în funcția de secretar al Consiliului Comunal xx, r-nul xx, cumulând și funcția de primar interimar al comunei în cauză, folosind situația de serviciu, știind cu certitudine de faptul precum că cheltuielile de înmormântare, transportare a cadavrului neînsuflețit a lui Friptuleac Oleg xx decedat la 28.06.2015 în or. Moscova Federația Rusă, a avut loc în s. xx, r-nul xx de la domiciliul surorii defunctului, Dima Adela și că acestea au fost suportate de către ultima, intenționat, urmărind scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, la propunerea lui Friptuleac Ina, care este soția defunctului, de comun acord cu ultima, în mod ilegal a perfectat adeverința cu nr. 1116 din acea dată, din numele primarului s. xx, r-nul xx, Petru Friptuleac, aflat în concediu anual în acel timp, în care a inclus informația neautentică precum că, „ Friptuleac Ina a.n. xx.xx.xx domiciliată în s. xx, r-nul xx, a suportat toate cheltuielile pentru înmormântarea defunctului Friptuleac Oleg, decedat la xx.xx.xx, certificat de deces DC-IV 1331626”, care este un document oficial cu conținut neautentic pe care împreună cu alte documente oficiale, Friptuleac Ina le-a prezentat Fondului Republican de susținere socială a populației din mun. Chișinău, de unde prin înșelăciune, Friptuleac Ina a însușit suma de 10.950 lei, ca cheltuieli de pregătire și transportare a defunctului din or. Moscova Federația Rusă în R. Moldova, s. xx, r-nul xx, la domiciliu, cauzând părții vătămate nominalizate un prejudiciu material în suma descrisă.

Instanța a reținut că inculpata Friptuleac Ina și-a recunoscut vina, declarând că a săvârșit infracțiunea în complicitate cu Popovici Ilie, se căiește de cele săvârșite, și ca în privința ei să fie aplicată Legea privind amnistia, cu încetarea procesului.

Astfel, în privința inculpatei Friptuleac Ina urmează a fi încetat procesul în temeiul Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 210 din 29.07.2016.

Totodată, inculpatele Fusa Diana și Popovici Didina urmează a fi achitate, deoarece *în acțiunile lor nu s-a constatat existența faptei infracțiunii incriminate.*

Ori, în ședință nu s-a confirmat faptul că Fusa D și Popovici D. ar fi știut cu certitudine că cheltuielile de transportare a cadavrului Friptuleac O. din Federația Rusă în R. Moldova ar fi fost suportate de către Dima A., că acestea să fi fost informat, până la depunerea cererii de către Friptuleac I., în ce circumstanțe a avut loc repatrierea cadavrului lui Friptuleac O. Acestea singure fiind induse în eroare de către Friptuleac I., care a lăsat sub tăcere relațiile dintre ea și rudele soțului decedat (în special Dima A.) și circumstanțele în care a avut loc repatrierea cadavrului.

3. Procurorul în Procuratura raionului Fălești, Lilian Gonța, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Fusa Diana și Popovici Didina să fie condamnate în baza art. 42, 190 alin. (2) lit. b), d) Cod penal la amendă în mărime a câte 800 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 ani, pentru fiecare.

Apelantul a invocat că instanța de fond nu a dat nicio apreciere probatoriului acumulat în cadrul urmăririi penale.

Ori, inculpatelile se contrazic în declarațiile sale asupra faptului că nu au fost cunoscute că cheltuielile de transportarea cadavrului lui Friptuleac Oleg nu au fost suportate de către Friptuleac Ina, deoarece ambele au fost cunoscute cu circumstanțele cazului și anume că toate cheltuielile au fost suportate anume de către Dima Adela.

Prin probele administrate a fost demonstrată complicitatea acestora la comiterea infracțiunii menționate.

Complicitatea inculpatelor la comiterea infracțiunii se deduce din faptul că inculpata Fusa Diana, angajată în calitate de asistent social pe lângă Primăria Scumpia și Popovici Didina, angajată în calitate de secretar al Consiliului sătesc Scumpia, fiind abilitate prin lege de a verifica legalitatea actelor primite dar și eliberate de către autoritățile publice locale, nu a făcut lucrul dat din care motive pe caz s-a constatat că în astfel de situație ambele au fost cunoscute cu toate circumstanțele cazului și au acționat de comun acord.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, fondată pe prevederile **art. 390 alin. (1) pct. 2)** Cod de procedură penală, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Fusa Diana și Popovici Didina au fost achitate de sub învinuirea săvârșirii infracțiunii prevăzute la art. 42, 190 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, pe motiv **că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.**

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a indicat că instanța de fond corect a ajuns la concluzia de achitare a lui Fusa Diana și Popovici Didina de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 42, 190 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, iar probele prezentate de învinuire la care face trimitere autorul apelului, instanța de fond le-a dat o apreciere legală sub toate aspectele, complet și obiectiv, în coroborarea lor cu celelalte probe, **nefiind stabilită în acțiunile lui Fusa Diana și Popovici Didina comiterea infracțiunii incriminate.**

Instanța de fond a stabilit corect că vinovăția lor nu și-a găsit confirmarea în ședința de judecată și că în privința acestora urmează a fi pronunțată o sentință de achitare, deoarece **nu s-a constatat existența faptei infracțiunii**, ori, **nicio probă** prezentată și cercetată în ședința instanței de fond și suplimentar în cea de apel, **n-a confirmat învinuirea**, nefiind aduse probe veridice care ar demonstra că ultimele **au comis infracțiunea incriminată.**

Totodată, sentința urmează a fi casată, deoarece dispozitivul acesteia nu corespunde cerințelor art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, fiindcă deși în partea descriptivă a sentinței, instanța a motivat sentința în sensul achitării pe

motivul lipsei faptei infracțiunii, în dispozitivul acesteia, temeiul dat nu se regăsește, fapt ce impune admiterea apelului cu casarea sentinței cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri noi în sensul indicat.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Valeriu Dubăsari, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că instanța incorect a considerat lipsa probelor care ar dovedi vinovăția inculpatelor, pe când probele administrate în cadrul cercetării judecătorești, probează vinovăția acestora.

Instanța de apel a dispus achitarea inculpatelor pe motiv că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, dar a făcut trimitere la art. 390 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, care prevede temeiul de achitare că fapta nu a fost săvârșită de inculpat, care nu a fost reținut de instanța de apel.

Totodată, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apel, ceea ce echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanța de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. În corespundere cu art. 385 alin. (1) pct. 1) - 4) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea, dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni. Potrivit art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. Conform art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2), alin. (3) Cod de procedură

penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe. Partea descriptivă a sentinței de achitare trebuie să cuprindă indicarea învinuirii pe baza căreia cauza în privința învinutului a fost trimisă în judecată, descrierea circumstanțelor cauzei constatate de instanța de judecată și enunțarea temeiurilor pentru achitarea inculpatului, cu indicarea motivelor pentru care instanța respinge probele aduse în sprijinul acuzării.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței (*pct. 1., 2. din decizie*), instanța de fond:

a) constatând că inculpata Friptuleac Ina: **„intenționat a dobândit de la Popovici Didina, care exercita atribuțiile de primar interimar al comunei xx, r-nul xx, în mod ilegal, adevărîta cu nr.1116 din acea dată, din numele primarului comunei xx, r-nul xx, Petru Friptuleac, aflat în concediu anual în acel timp, în care, la fel a fost inclusă informația neveridică..., intenționat, a dobândit în mod ilegal de la asistentul social al Direcției Asistență Socială și Protecția Familiei xx, în primăria s. xx, r-nul xx, Fusa Diana, ancheta socială cu nr. 43 din 03.09.2015, perfectată de către ultima, în care la fel în pct. 3 a fost inclusă informația neautentică, precum că, starea materială a familiei sale, a fost afectată în urma aducerii cadavrului neînsuflețit a soțului în Republica Moldova, care sunt documente oficiale cu conținut neautentic”**, a descris, ca fiind dovedită, fapta prevăzută de art. 190 alin. (2) Cod penal, dar și comisă împreună cu inculpatele Fusa D. și Popovici D.

Totodată, în dispozitiv s-a contrazis dispunând achitarea ultimilor, motivul fiind, potrivit descriptivului, că: **„în acțiunile lor nu s-a constatat existența faptei infracțiunii incriminate”**, adică absolut neîntemeiat;

b) doar a trecut în revistă probele administrate, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept invocate în rechizitoriu privind învinuirea formulată inculpatelor Fusa D. și Popovici D., neindicând motivele pentru care a respins versiunile și probele acuzării.

Prin urmare, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii.

În al doilea rând, conform art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către

instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, just rejudecând cauza potrivit regulilor generale, conform descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat total sentința, menținând parțial o sentință nemotivată și neîntemeiată legal;

b) a constatat în descriptivului deciziei mai multe temeuri de achitare a inculpatelor, care se contrazic și se exclud reciproc, cum ar fi că: **„nefiind stabilită în acțiunile lui Fusa Diana și Popovici Didina comiterea infracțiunii incriminatei..., nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, ori, nicio probă prezentată și cercetată în ședința instanței de fond și suplimentar în cea de apel, n-a confirmat învinuirea, nefiind aduse probe veridice care ar demonstra că ultimele au comis infracțiunea incriminată”**.

Totodată, în dispozitiv, a indicat divergent că inculpatele se achită din motiv că: **„nu s-a constatat existența faptei infracțiunii”**, invocând în drept prevederile **art. 390 alin. (1) pct. 2)** Cod de procedură penală – **fapta nu a fost săvârșită de inculpat;**

b) doar a trecut în revistă probele administrate pe caz, însă nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele de fapt și de drept indicate în rechizitoriu, privind învinuirea formulată inculpatelor Fusa D. și Popovici D., și nu a indicat motivele pentru care a respins probele acuzării.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanțele de fond și de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E:

admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Valeriu Dubăsari, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 28 martie 2019, în privința inculpatelor Fusa Diana xx și Popovici Didina xx, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la 11 octombrie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

